

Slimību profilakses un kontroles centrs

Kopsavilkums par mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ 2018.-2022.gadā

Rīga 2023

Datu apkopojums tapis, izmantojot Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datubāzes datus.

*Dati pieejami Veselības statistikas datubāzē:
<https://statistika.spkc.gov.lv/pxweb/lv/Health/>*

Ja nepieciešamas rādītāju skaitliskās vērtības, kuras nav datubāzē, lūdzu rakstīt pasts@spkc.gov.lv.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

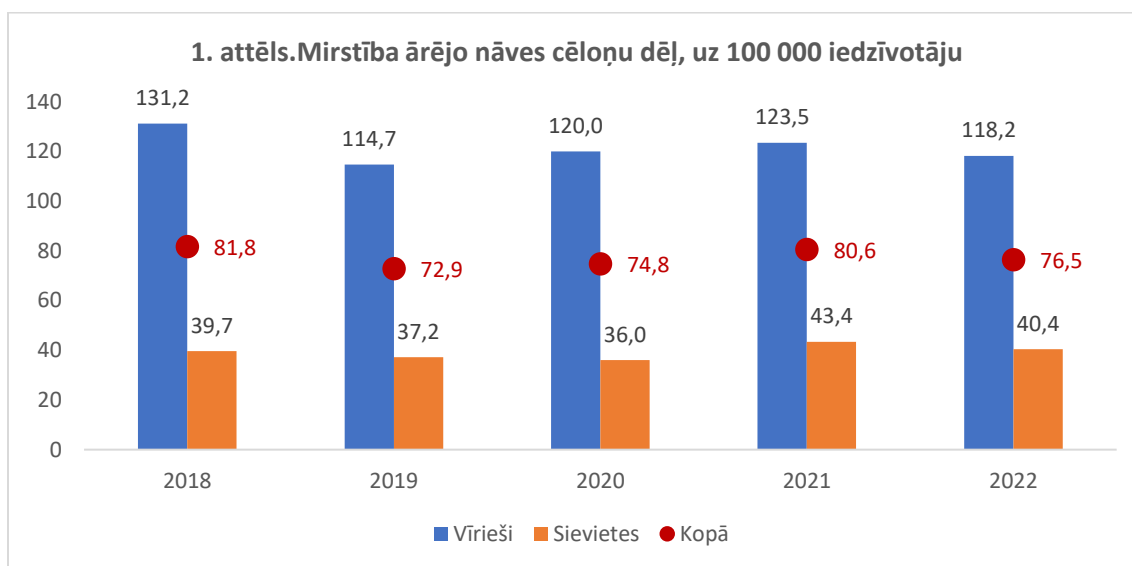
© 2023, Slimību profilakses un kontroles centrs, Latvija

Kopsavilkums par mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ

Lai gan dinamikā mirstība ārējo nāves cēloņu dēļ Latvijā samazinās, tā joprojām ir būtiski (2020.gadā - par 60%) augstāka nekā vidēji ES. Latvija ir starp valstīm ar augstāko mirstību ārējo nāves cēloņu dēļ – 2020. gadā aiz Lietuvas un Slovēnijas. Augstais rādītājs galvenokārt ir vīriešu augstās mirstības dēļ. Starp ES valstīm Latvijas vīriešiem tas ir otrs augstākais ārējo nāves cēloņu izraisītas mirstības rādītājs aiz Lietuvas, turklāt 2 reizes augstāks nekā ES vidējais vīriešiem. Latvijas sievietēm šis rādītājs ir aptuveni par 10% augstāks nekā vidēji ES un nav starp augstākajiem ES (*Eurostat dati*).

Turpmāk analizēti Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datubāzes dati par mirušajiem 2018.–2022. gadā: dzimums, vecums, statistiskais reģions kā dzīvesvieta, nāves cēlonis, nāves iestāšanās kalendārais mēnesis, nedēļas diena, saistība ar alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu (2018.–2021.), kā arī citi faktori.

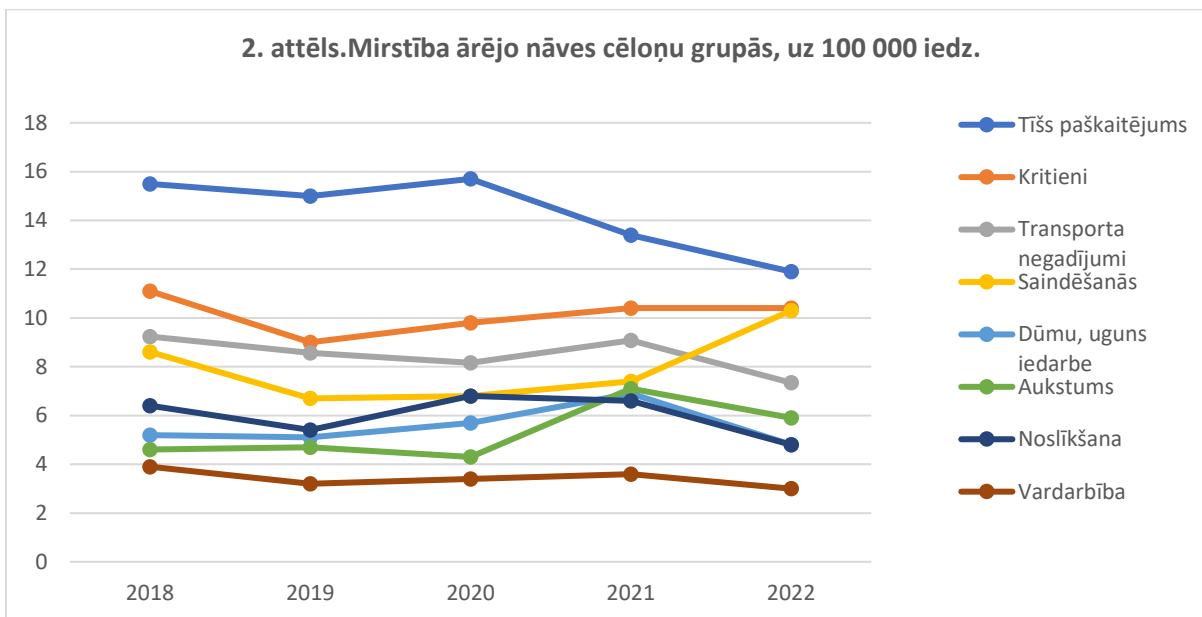
Mirstība ārējo nāves cēloņu dēļ Latvijā vīriešiem ir gandrīz 3 reizes augstāka nekā sievietēm. Šī tendence ir novērojama visās ārējo nāves cēloņu grupās, tiesa, atšķiras tās pakāpe.

Kopumā un ilgākā laika periodā mirstībai ārējo nāves cēloņu dēļ bija novērojama stabila samazināšanās tendence, izņemot pēdējos trijos gados (1. att.). Dažādās ārējo nāves cēloņu grupās novērojamas atšķirīgas tendences (2. att.). Analizējot katru cēloņu grupu atsevišķi un vērtējot sadalījumu grupās, balstoties datos par mirušajiem pētāmajā laika periodā, 53% mirušo (2018.–2021. gadā*) no ārējiem nāves cēloņiem ir saistīti ar alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu (medicīniskajā apliecībā par nāves cēloni ir viens vai vairāki no šiem apstākļiem – par nāves cēloni vai citu nozīmīgu stāvokli, kas veicinājis nāves iestāšanos, ir minēta diagnoze/–es F10–F16, F18–F19, X40–X49, Y10–Y19; un (vai) konstatēta alkohola klātbūtne organismā). Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanas riska faktors ir 60% gadījumu, sievietēm – 36%. Saistība atšķiras arī sadalījumā pa vecuma grupām: 30–49 gadu vecumā ir vislielākais ārējo nāves cēloņu dēļ mirušo īpatsvars (pārsniedz

70%), kam ir saistība ar alkohola un/vai citu vielu lietošanu. Saistībai starp nāves iestāšanos ārējo nāves cēloņu dēļ galvenais riska faktors ir alkohola lietošana, turpretī citu psihoaktīvo vielu lietošanai šīs saistības īpatsvars ir vien daži procenti.

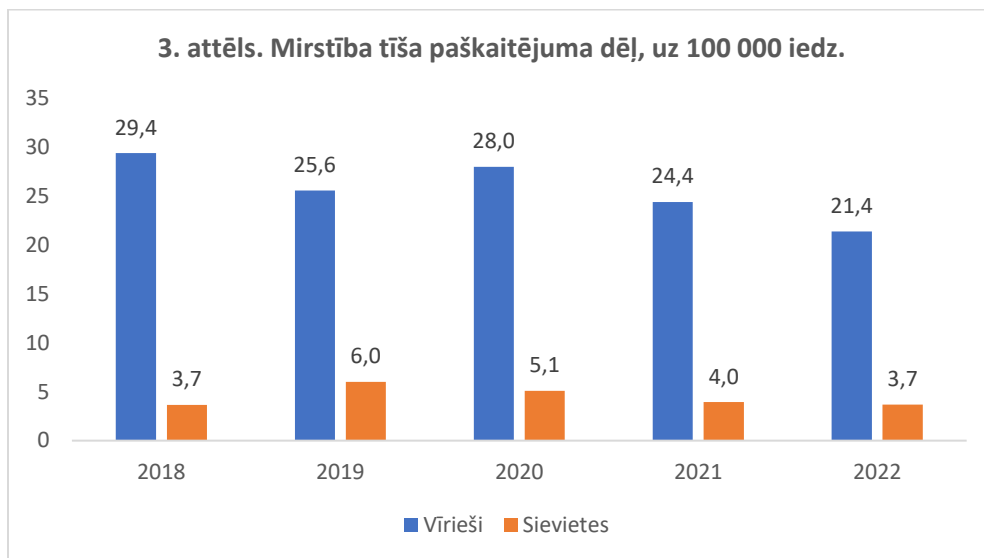
Riska faktori mirstībai ārējo nāves cēloņu dēļ: **dzimums – vīrietis, alkohola lietošana.**

Piebilde

**Turpmāk tekstā – alkohola un/vai citu psihoaktīvo vielu lietošanas kā potenciāla riska faktora novērtēšanai izmantots tas, ka medicīniskajā apliecībā par nāves cēloni ir viens vai vairāki no šiem apstākļiem – kā nāves cēlonis vai cits nozīmīgs stāvoklis, kas veicinājis nāves iestāšanos, ir minēta diagnoze/–es F10–F16, F18–F19, X40–X49, Y10–Y19; un/vai konstatēta alkohola klātbūtne organismā. Atsevišķās vietās ņemta vērā saistība tikai ar alkoholu vai tikai ar citām psihoaktīvajām vielām (atlasot atbilstošās diagnozes). Minētā saistība datu pieejamības dēļ vērtēta par mirušajiem 2018.–2021. gadā.*

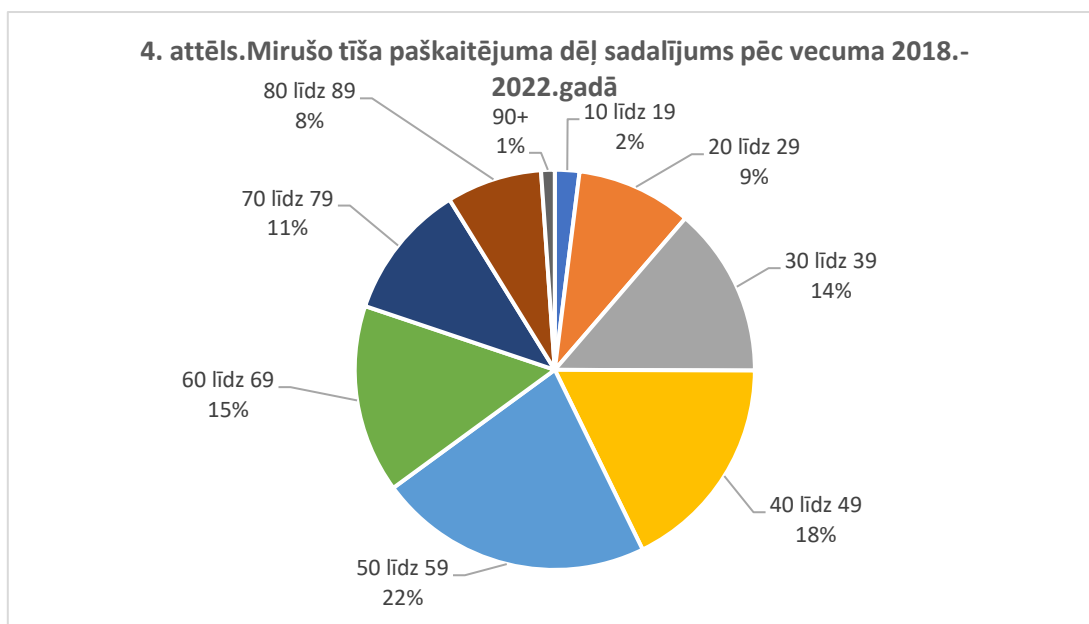
Tīšs paškaitējums (X60 – X84, Y87.0) – pašnāvība

Vīriešiem mirstība tīša paškaitējuma dēļ ir 5,8 reizes (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm (3. att.).

Riska grupa – vīrieši.

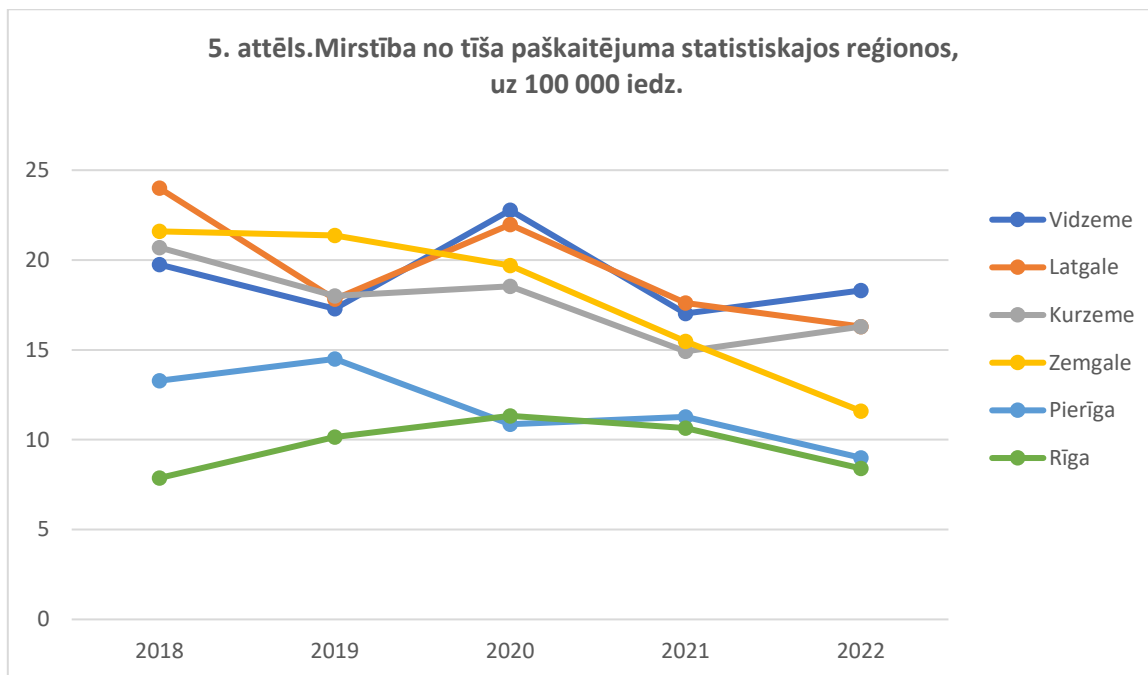
Skaitliski skatoties uz vecuma sadalījumu desmit gadu grupās, no visiem pašnāvību gadījumiem visvairāk tiek izdarīti vecumā 50–59 gadi (22% no visiem gadījumiem) un 40–49 gadu vecumā (18% no visiem) (4. att.). Augstākie pašnāvību relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir 50–59 g.v. un 80–89 gadu vecumā (83. tab.¹).

¹ Šeit un citur šajā kopsavilkumā atsauce norādīta uz tabulām xlsx failā Arejie_celoni_analize_2017-2022

Riska grupas: iedzīvotāji 40–59 g.v. un virs 70 g.v.

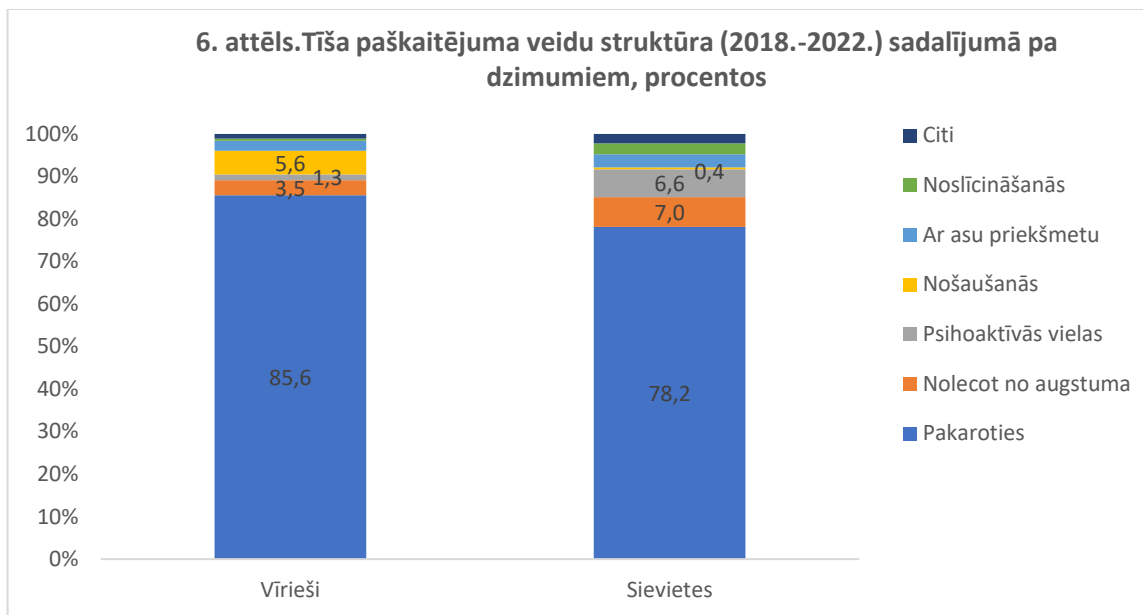
Sadalījumā pa reģioniem vidēji zemāka mirstība no tīša paškaitējuma ir Rīgas un Pierīgas iedzīvotājiem (87. tab.). Pārējos reģionos tā ir aptuveni par 30% augstāka nekā vidēji Latvijā jeb par aptuveni 70% augstāka nekā vidēji Rīgā un Pierīgā (5. att.).

Riska grupa: reģionu iedzīvotāji ārpus Rīgas un Pierīgas.

No visiem nāves gadījumiem tīša paškaitējuma dēļ (2018.–2021. gadā) 51% gadījumu ir bijusi saistība ar alkohola lietošanu* (90. tab.).

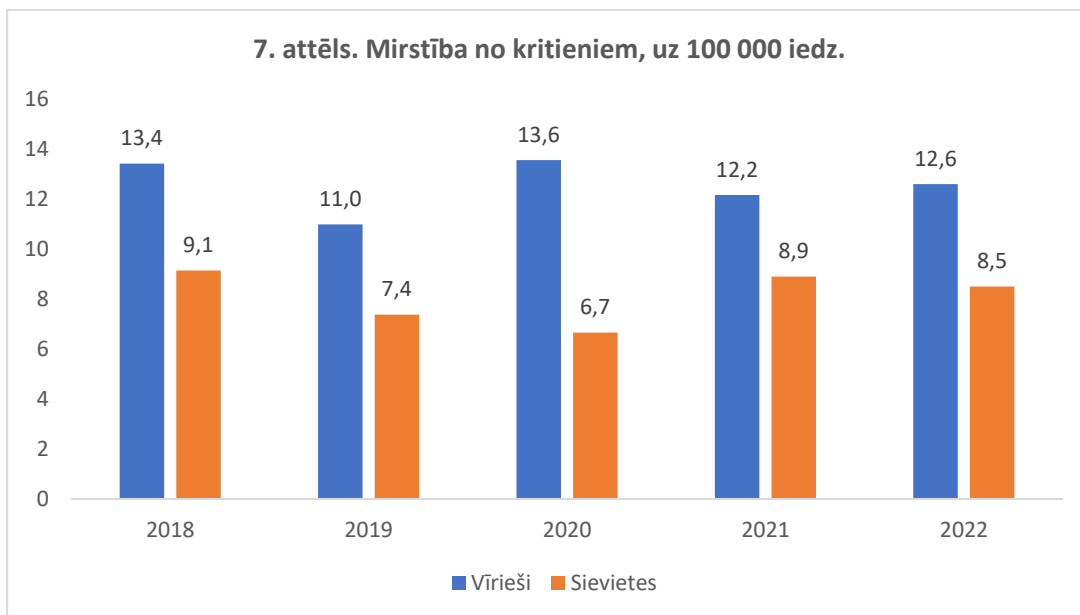
Sadalījumā pēc paškaitējuma veidiem 84% gadījumu nāve iestājusies pakaroties (t.sk. nožņaudzoties, smacējoties) (89. tab.). Nelielas atšķirības vērojamas pārējo paškaitējuma veidu struktūrā sadalījumā pa dzimumiem (6. att.).

Mirušo tīša paškaitējuma dēļ sadalījumā pēc nāves iestāšanās mēnešiem nav tāda kalendārā mēneša, kurā būtu novērojams būtiski augstāks pašnāvību skaits. Nedaudz vairāk pašnāvību vidēji tikušas izdarītas jūlijā un augustā, vidēji nedaudz mazāk kā citos mēnešos – aprīlī un decembrī (85. tab.). Sadalījumā pēc nedēļas dienām neizceļas konkrētas dienas, kad izdarīto pašnāvību skaits būtiski atšķirtos – nedaudz biežāk tās novērotas svētdienās un pirmdienās (86. tab.).

Kritieni (W00 – W19, Y30, Y31)

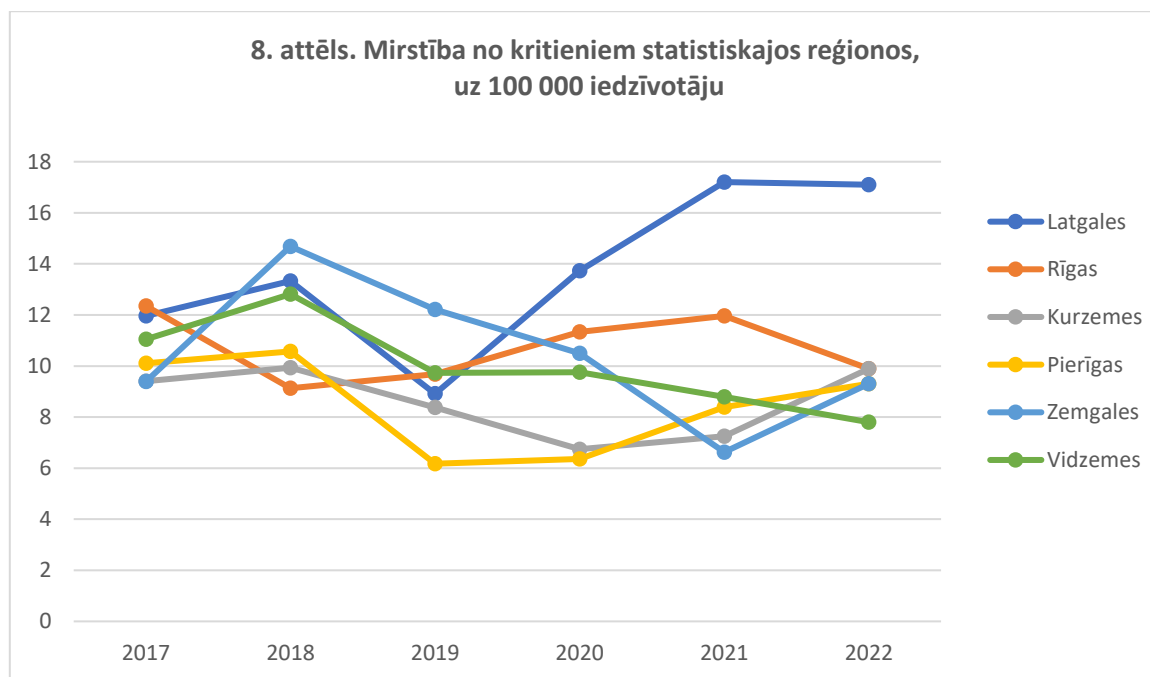
Vīriešiem mirstība no kritieniem ir par 55% augstāka nekā sievietēm (vidēji pārskata periodā) (103. tab.). **Riska grupa – vīrieši.**

Skaitliski skatoties uz vecuma sadalījumu desmit gadu grupās, no visiem mirušajiem kritienu dēļ visvairāk ir 80–89 gadu vecumā (25% no visiem gadījumiem) un 70–79 gadu vecumā (18%). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir vecumā virs 90 gadiem. Šis rādītājs būtiski sāk paaugstināties pēc 70 gadu vecuma (104. tab.).

Riska grupas: seniori virs 70 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no kritieniem ir Latgalē dzīvojošajiem, tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 38% (106. tab.).

No visiem mirušajiem kritienu dēļ (2018.–2021. gadā) 25% ir bijusi saistība ar alkohola lietošanu*(111. tab.). Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola lietošanas riska faktors ir 36% gadījumu, sievietēm – 11% (112. tab.).

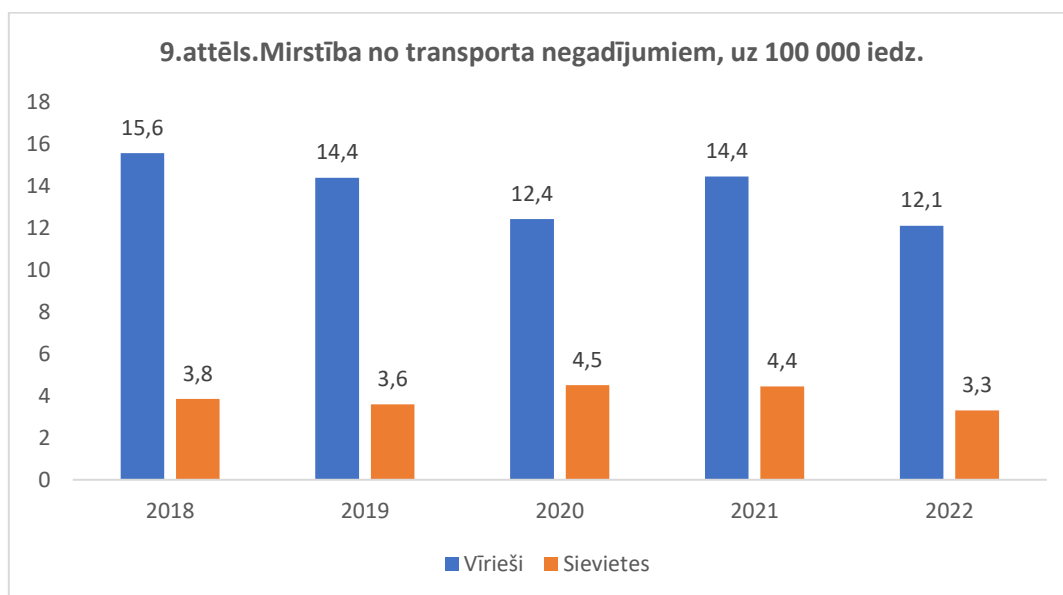
Sadalījumā pa kalendārajiem mēnešiem un nedēļas dienām, kad gūts ievainojums kritiena dēļ, nav konkrētu tendenču (107.,108.tab.).

Sadalījumā pa kritieniem visbiežāk nāve iestājusies pēc kritieniem savā līmenī (t.sk. paslīdot, pakļūpot (38%). Otrs biežākais šajā grupā ir kritiens no augstuma (16%), t.sk. lielākā daļa ar nezināmu nodomu. Tad seko kritiens uz kāpnēm (11%), kritiens no ēkas (6%), kritiens no gultas (4%). Kritienos no gultas biežāk mirst sievietes (109.tab.). Visbiežāk kritieni, kuru rezultātā iestājusies nāve, notikuši **mājās** (66% no visiem kritieniem), uz ielas vai ceļa (17%) (110.tab.).

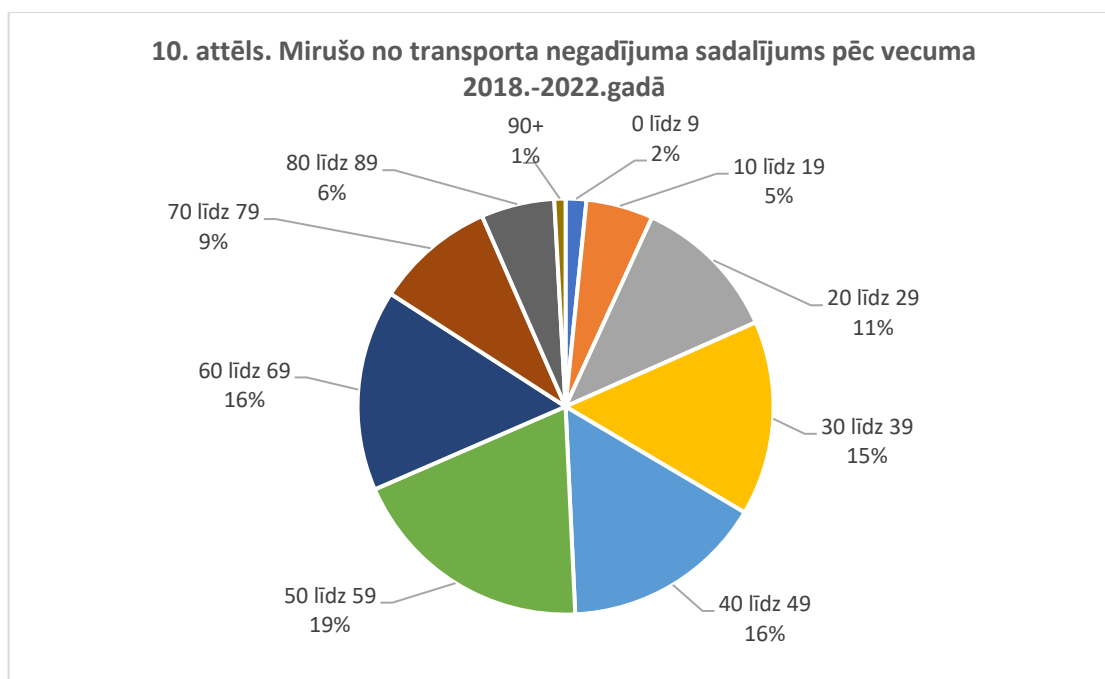
Transporta nelaimes gadījumi (V01 – V99, Y85)

Vīriešiem ir gandrīz 4 reizes augstāka mirstība transporta nelaimes gadījumos nekā sievietēm (1.tab.).

Riska grupa – vīrieši.

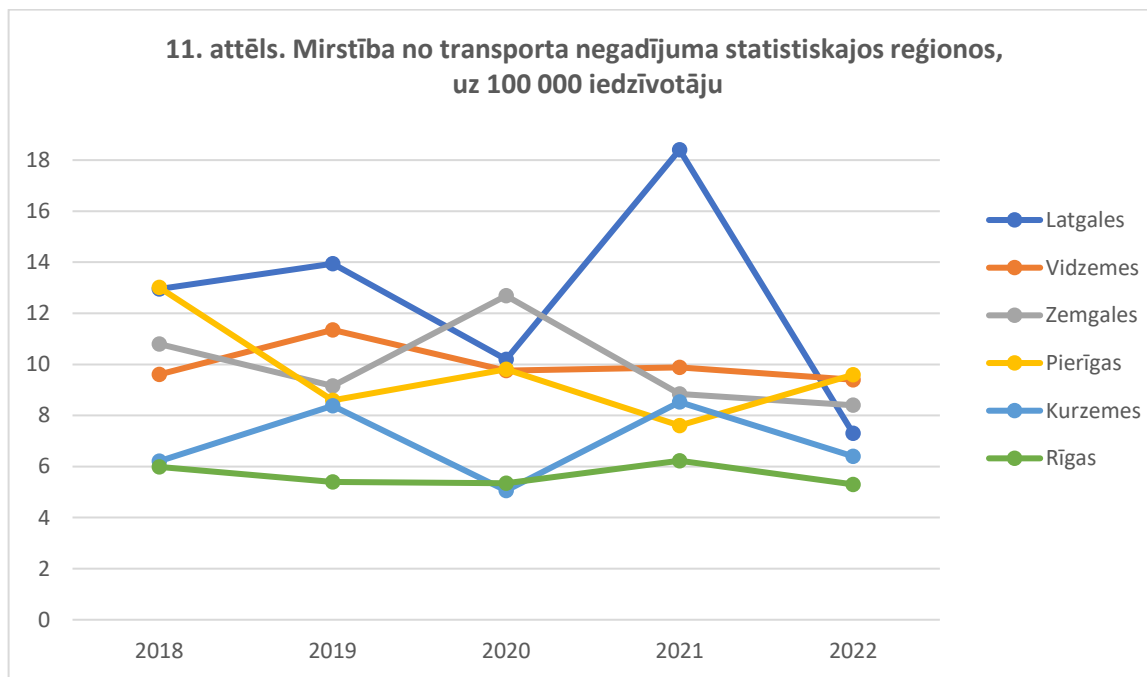

Skaitliski skatoties uz vecuma sadalījumu desmit gadu grupās, no visiem mirušajiem transporta negadījumu dēļ visvairāk ir vecumā 50–59 gadi (19% no visiem gadījumiem) (10. att.). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām arī ir 50–59 g.v. (2. tab.).

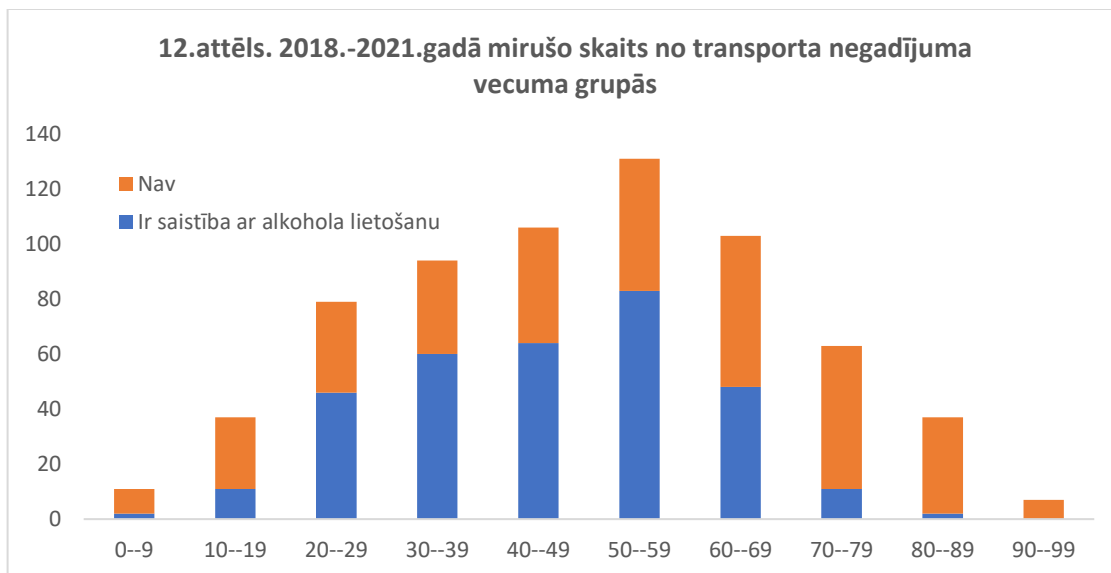
Riska grupas: 40–69 g.v.

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no transporta negadījumiem vidēji pārskata periodā ir Latgalē, tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 48% (6. tab.).

Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

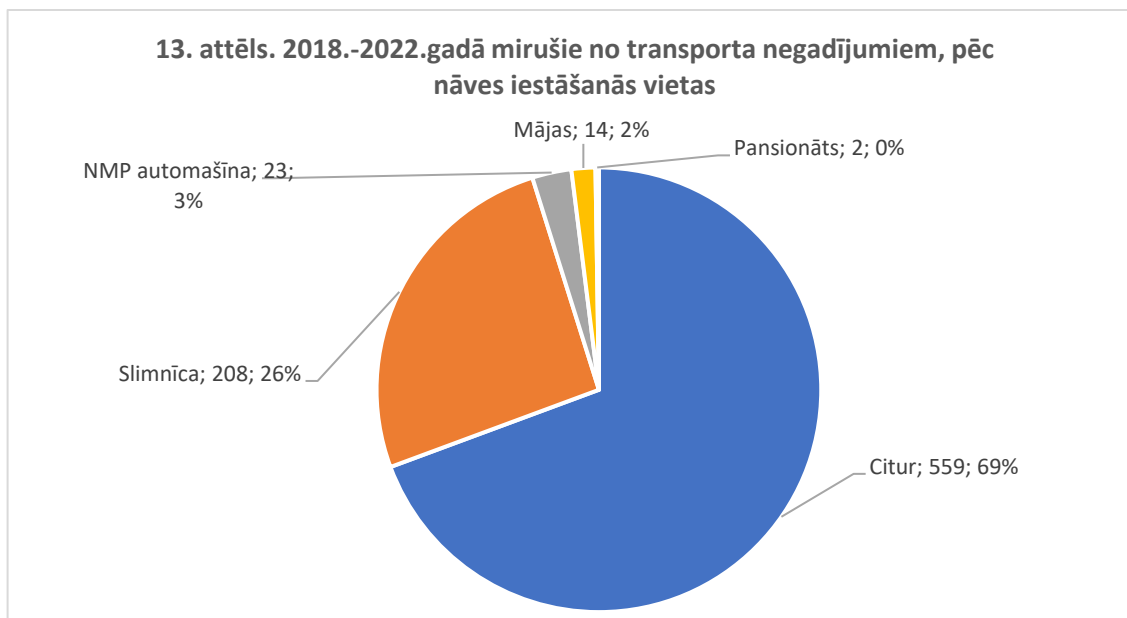
No visiem mirušajiem transporta negadījuma dēļ (2018.–2021.gadā) 49% ir novērota saistība ar alkohola lietošanu, 2% citu psihoaktīvo vielu lietošanu* (7. tab.). Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola lietošanas risks ir 55% gadījumu, sievietēm – 31% gadījumu (8. tab.). Sadalījumā pa reģioniem visaugstākais ar alkohola un citu psihoaktīvo vielu lietošanu saistīto mirušo no transporta negadījumiem īpatsvars ir Latgalē (65%) (11. tab.). Saistība ar alkohola lietošanu atšķiras sadalījumā pa vecuma grupām. Vairāk nekā pusei no transporta negadījumos mirušo vecumā no 20–59 gadiem ir bijis alkohola lietošanas risks (12. att.).

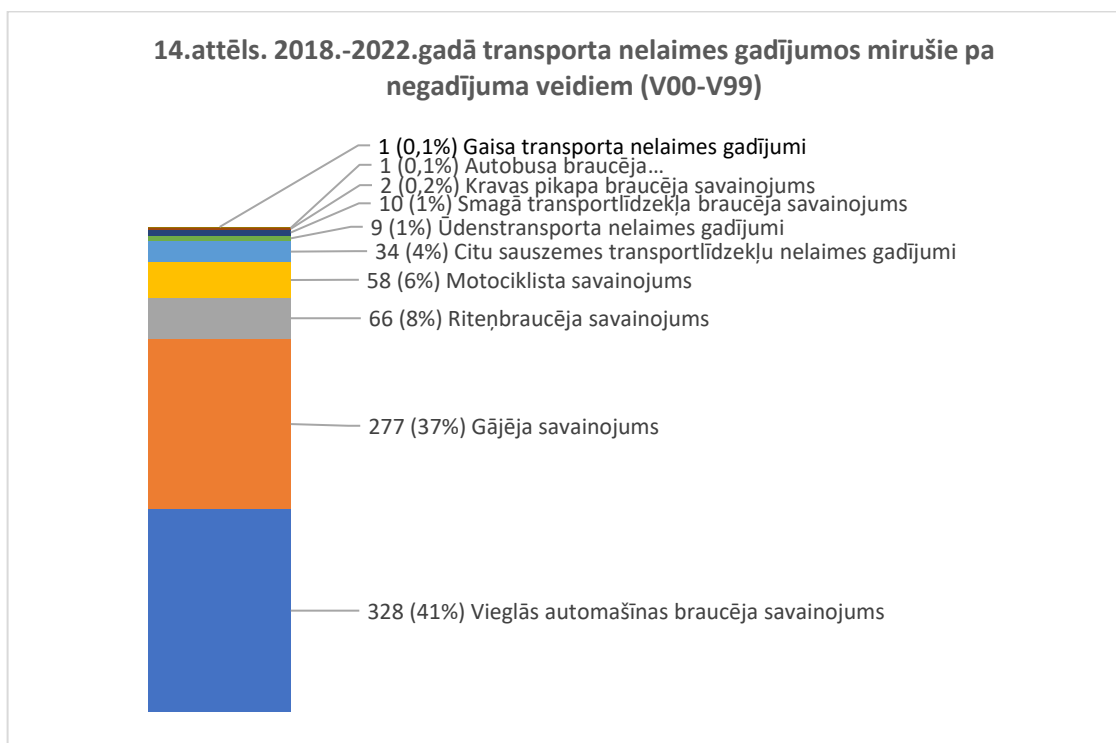
Transporta negadījumos mirušo sadalījumā pēc nāves iestāšanās kalendārajiem mēnešiem vidēji lielāks skaits mirušo ir no augusta līdz novembrim un arī jūnijā (4.tab.). Novembris ir mēnesis, kurā ir visvairāk (61%) mirušo transporta negadījumos saistībā ar alkohola vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu (9.tab.).

Sadalījumā pēc nedēļas dienām visvairāk nāves gadījumu transporta negadījumos ir tikuši novēroti piektdienās un sestdienās (5. tab.). Sestdienās arī ir visvairāk (66%) šādu nāves gadījumu transporta negadījumos, kuri ir saistīti ar alkohola vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu (10.tab.).

Nāve pēc transporta negadījuma visbiežāk (69%) iestājas notikuma vietā. Apmēram katrs ceturtais (26%) ir nomiris slimnīcā, 3% – neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā (13. att.).

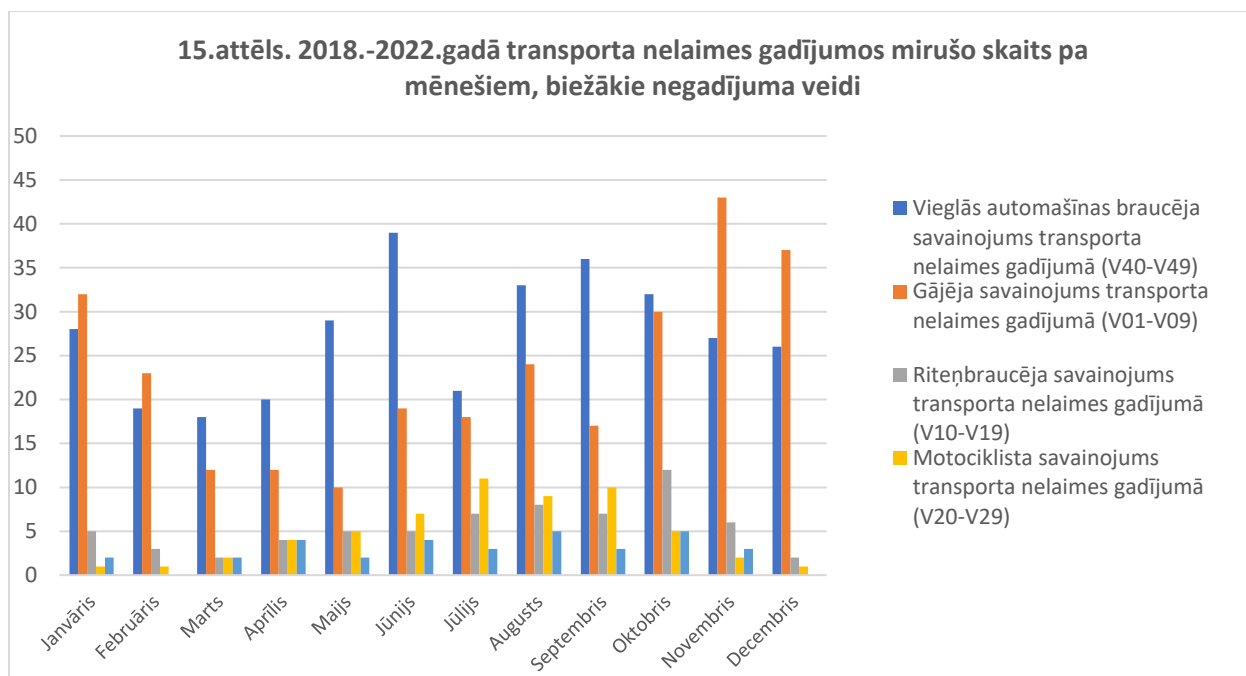

Sadalījumā pa transporta veidiem visvairāk nāves gadījumu transporta negadījumu dēļ ir vieglās automašīnas braucēju (41%) un gājēju savainojumu (37%) dēļ (14. att.). Biežākie transporta negadījumi ar letālām sekām ir pēc sadursmes ar vieglo automašīnu (12. tab.). Sadalījumā pa dzimumiem: vīriešiem transporta negadījumu veidu struktūra ir līdzīga, sievietēm pirmajā vietā ir savainojums transporta negadījumā kā gājējam. Ir atsevišķi salīdzinoši reti transporta negadījumu veidi, pēc kuriem kopš 2018. gada bojā gājuši tikai vīrieši, piemēram, ūdenstransporta vai smagā transporta negadījumos (21. tab.).

Kopš 2019. gada reģistrēti arī 6 nāves gadījumi pēc elektroskrejriteņa transporta nelaimes gadījumiem, t.sk. 4 no tiem 20–39 g.v un divi 50-69 gadu vecumā. Divos gadījumos konstatēts alkohols asinīs virs 2 promilēm (par 2022.gadā mirušo pagaidām nav informācijas) (16. tab.).

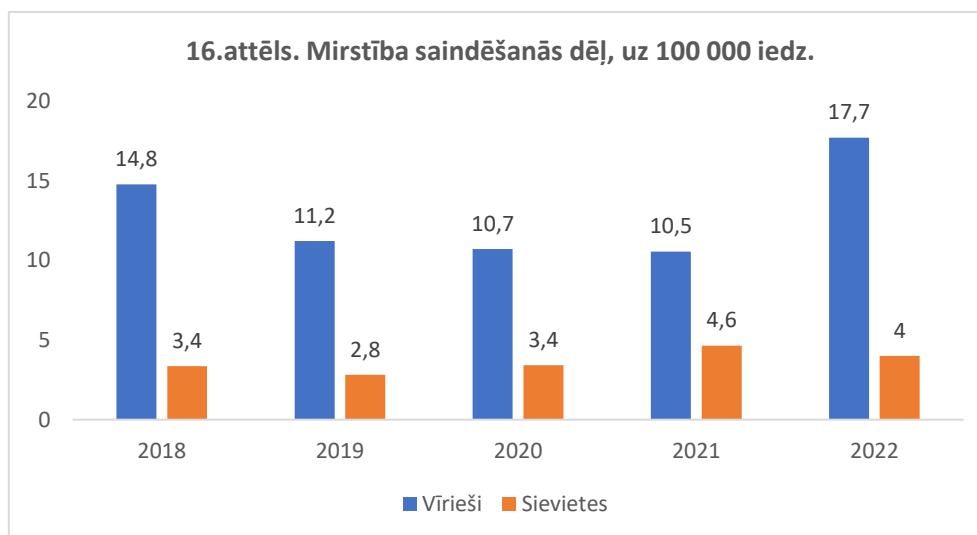
Pēc transporta negadījumiem mirušo sadalījums pēc transporta veidiem atšķiras pa kalendārajiem mēnešiem (kad iestājās nāve). Gada tumšajos mēnešos (novembris, decembris, janvāris, februāris) pirmajā vietā ir gājēju mirstība (15. att.).

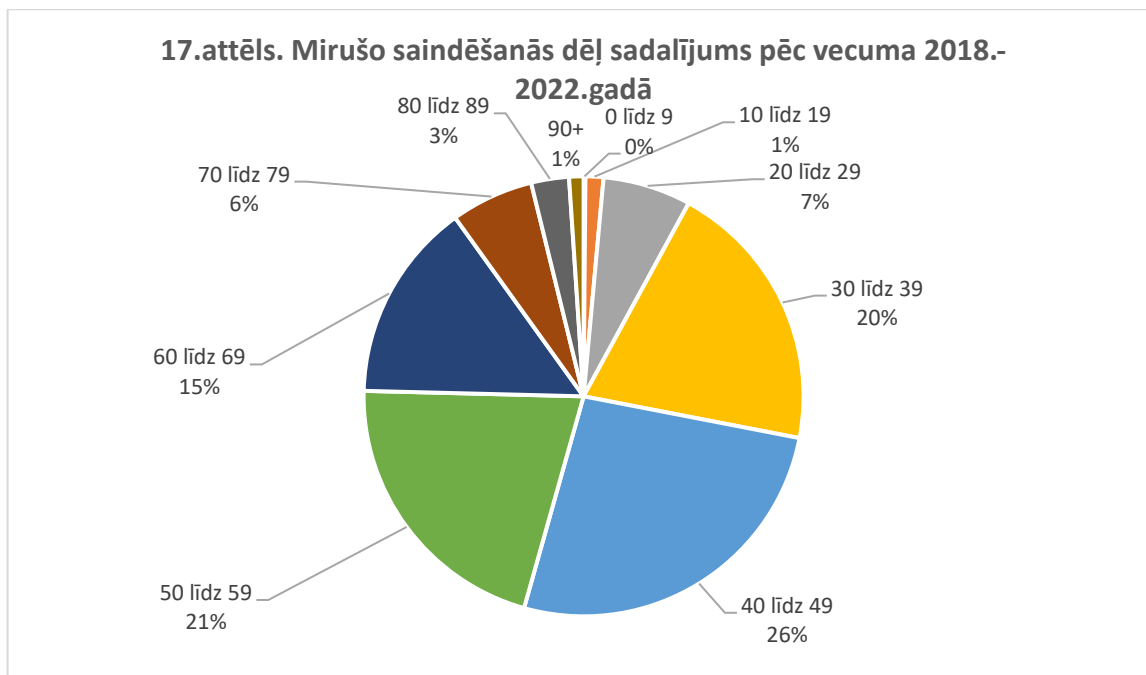
Sadalījumā pa nedēļas dienām arī vērojamas atšķirības. Piektdienās nāves gadījumu skaits transporta negadījumā kā gājējam būtiski pārsniedz bojā gājušo skaitu citos transporta negadījumos. Visvairāk nāves gadījumu transporta negadījumos, gūstot savainojumus kā riteņbraucējam, ir ceturtdienās un piektdienās, motociklistiem vairāk bojā gājušo ir sestdienās, svētdienās un pirmdienās (24. tab.).

Saīndēšanās un pakļaušana kaitīgu vielu iedarbei (X40 – X49, Y10 – Y19), t.sk. saīndēšanās ar alkoholu (X45; Y15)

Vīriešiem mirstība saīndēšanās dēļ ir gandrīz 4 reizes (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm (66. tab.). **Riska grupa – vīrieši.**

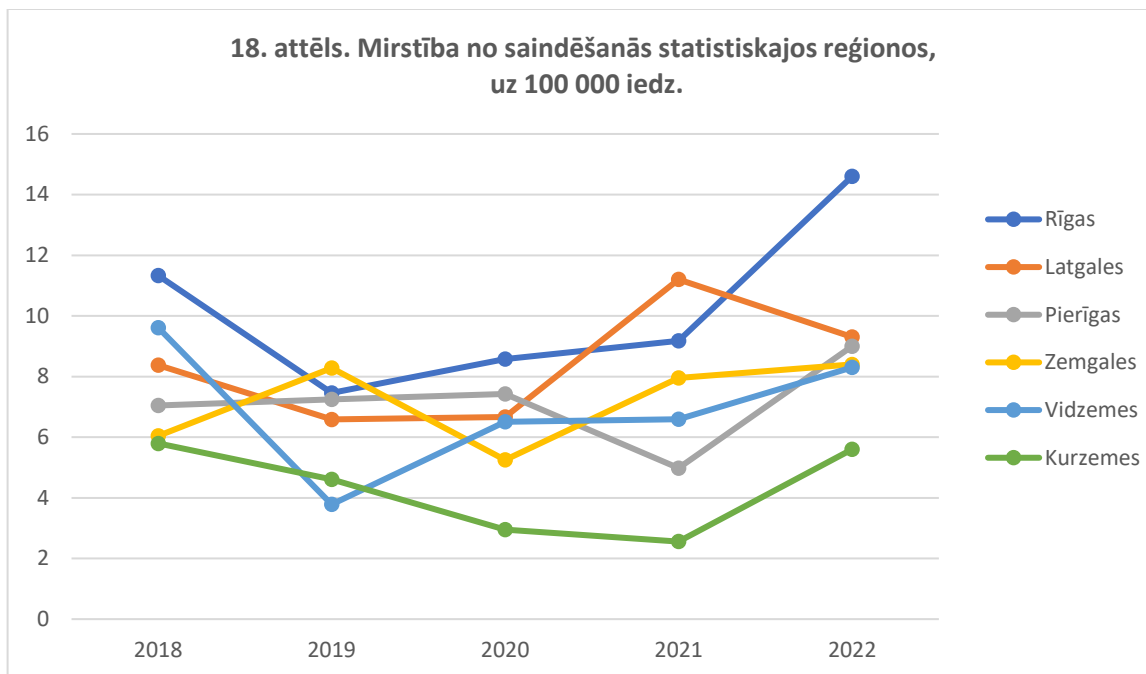

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos saindēšanās dēļ, nāves gadījumi visbiežāk reģistrēti 40–49 gadu vecumā (26% no visiem gadījumiem) un 50–59 gadu vecumā (21% no visiem) (17. att.). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji šo cēloņu dēļ (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir attiecīgi šajās pašās vecuma grupās (67. tab.). Sadalījumā pa dzimumiem vecuma grupas, kad visbiežāk novēroti nāves gadījumi saindēšanās dēļ, būtiski neatšķiras (68.tab.).

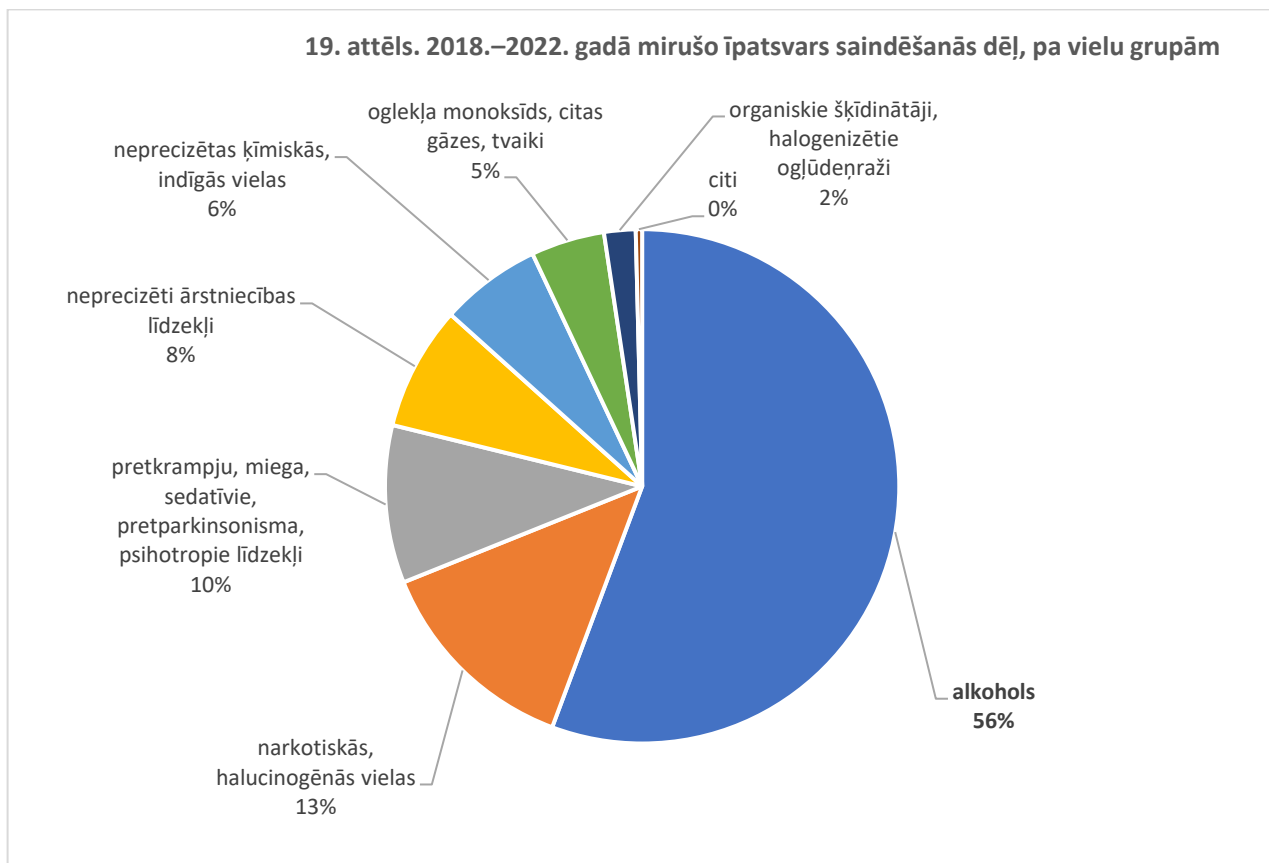
Riska grupas: iedzīvotāji 40–49 g.v. un 50–59 g.v.

Sadalījumā pa reģioniem vidēji periodā augstākā mirstība no saindēšanās ir reģistrēta Rīgas iedzīvotājiem. Latvijas vidējo rādītāju šajā cēloņu grupā vēl pārsniedz mirstība Latgalē (71. tab.).

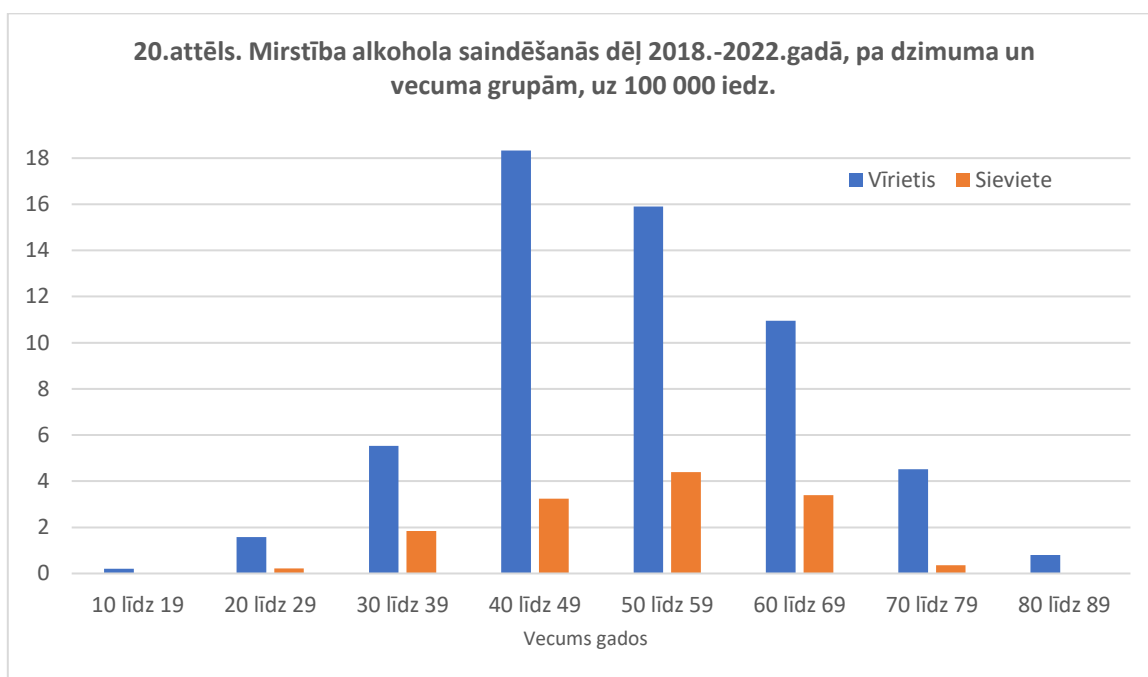
Riska grupa: Rīgas un Latgales iedzīvotāji.

56% no visiem mirušajiem šī cēloņa grupā ir miruši no saindēšanās ar alkoholu (19. att.).

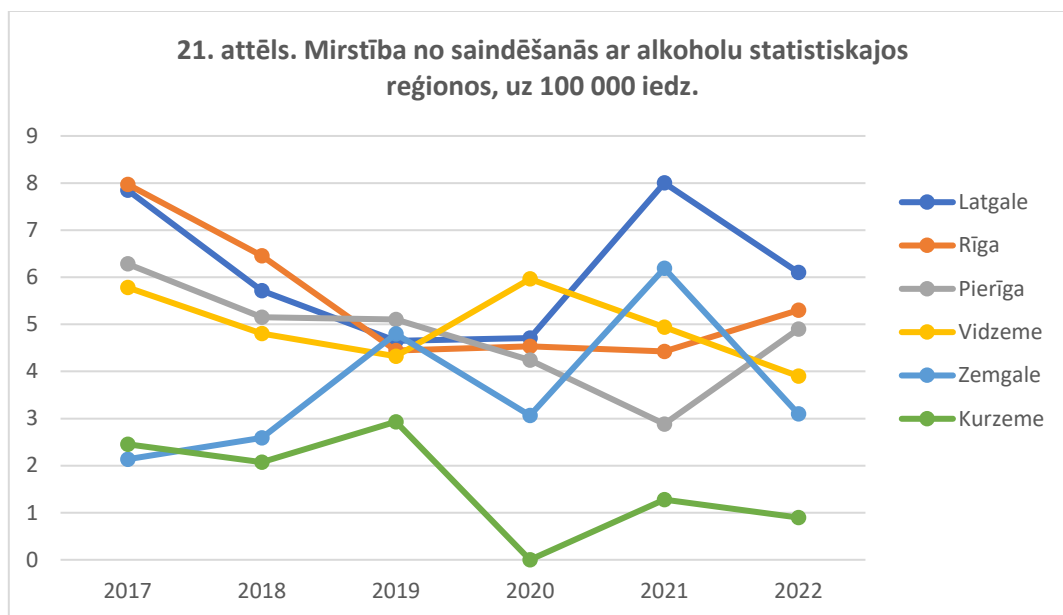

Nāvi izraisījušo saindēšanās vielu grupas nedaudz atšķiras pa dzimumiem. Biežākā viela, kas izraisa nāvi saindējoties, abu dzimumu grupās ir alkohols, vīriešiem otrajā vietā ir narkotiskās vielas, savukārt sievietēm – citi un neprecizēti ārstniecības līdzekļi (72. tab.). Tomēr lielai daļai (41%) mirušo ne alkohola izraisītas saindēšanās dēļ (narkotikas, miega līdzekļi, organiskie šķīdinātāji, gāzes u.c. ķīmiskas vielas) ir bijusi saistība ar alkohola lietošanu* (73. tab.), tādēļ kopā visā saindēšanās izraisītas nāves gadījumu grupā apmēram trijiem no četriem mirušajiem ir saistība ar alkohola lietošanu.

Analizējot mirstību tieši alkohola izraisītas (nejauša vai nezināma nodoma) saindēšanās dēļ, vīriešiem alkohola saindēšanās dēļ tā ir 4 reizes augstāka nekā sievietēm (74. tab.). Galvenās vecuma grupas, kad ir augstākā mirstība šī cēloņa dēļ, ir 40–49 g.v. un 50–59 g.v. Tomēr būtisks mirstības pieaugums ir novērojams jau no 30 gadu vecuma, īpaši vīriešiem (20. att.).

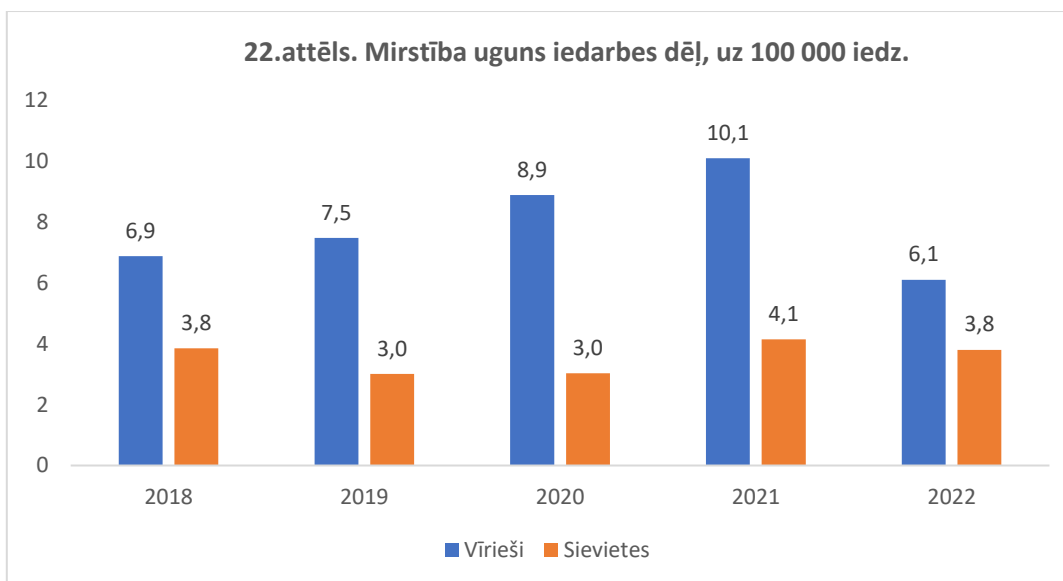
Sadalījumā pa statistiskajiem reģioniem rādītājs atšķiras: augstākā mirstība alkohola saindēšanās dēļ ir Latgalē (77. tab.). Riska grupa: **Latgales iedzīvotāji.**

Sadalījumā pa kalendārajiem mēnešiem mirstība alkohola saindēšanās dēļ visbiežāk reģistrēta janvārī, pēc tam martā, februārī un decembrī (78. tab.). Sadalījumā pa nedēļas dienām visvairāk mirušo ir svētdienās (79. tab.).

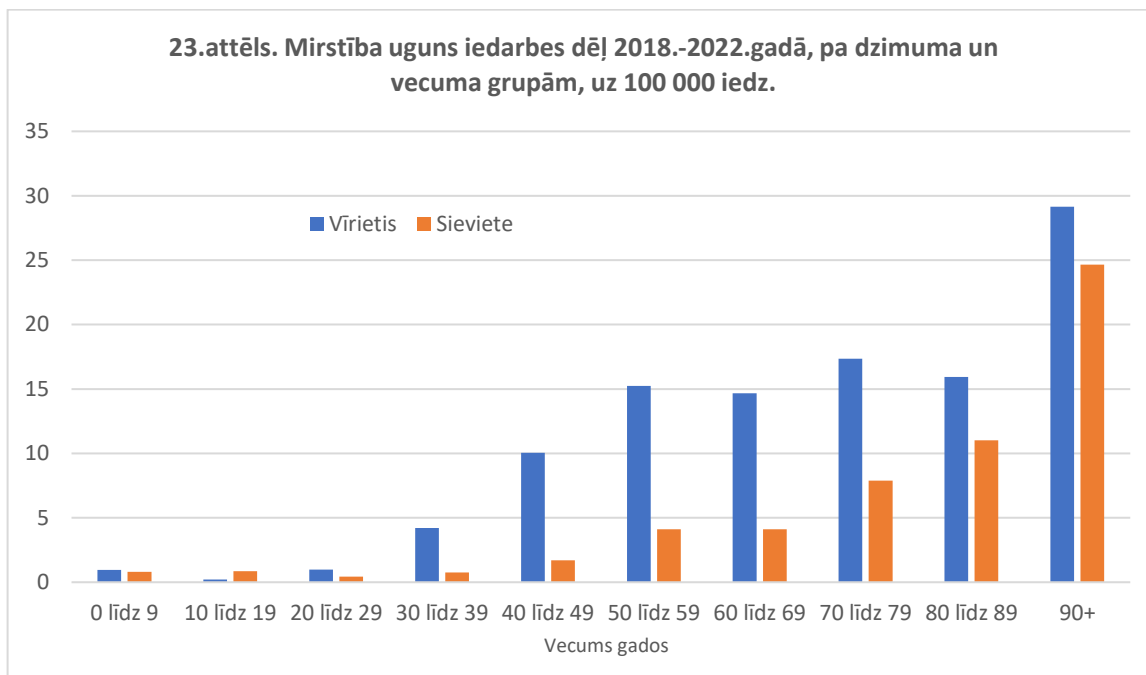
Pakļaušana dūmu, uguns un liesmu iedarbei (X00 – X09, Y26)

Vīriešiem mirstība dūmu, uguns un liesmu iedarbes dēļ ir 2 reizes (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm (40. tab.). **Riska grupa – vīrieši.**

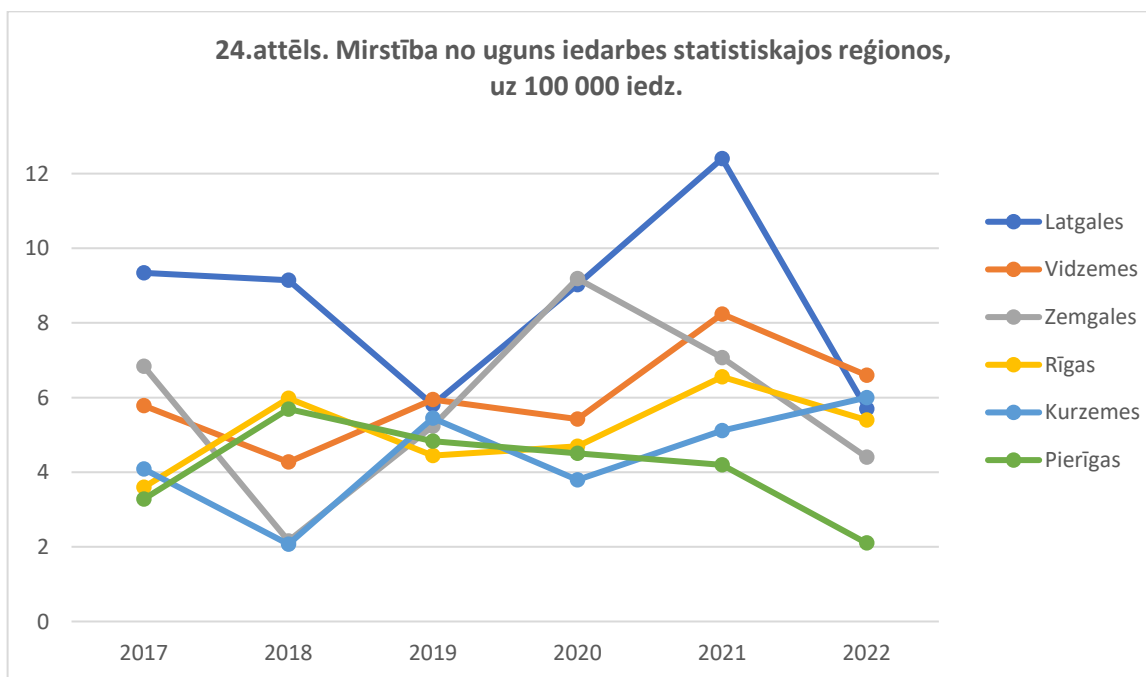
Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos no visiem nāves gadījumiem uguns iedarbes dēļ, visvairāk nāves gadījumu reģistrēti 50–59 gadu (23% no visiem gadījumiem) un 60–69 gadu vecumā (20% no visiem). Tomēr visaugstākie mirstības relatīvie rādītāji šo cēloņu dēļ (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir

virs 80 gadu vecuma (41. tab.). Mirstība šī cēloņa dēļ paaugstinās līdz ar vecumu (23.att.). Diemžēl, ik gadu vidēji arī 2–4 bērni ir miruši ugunsgrēkos (izņemot 2021. gadā).

Riska grupas: iedzīvotāji virs 70 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem vidēji periodā augstākā mirstība no uguns iedarbes ir reģistrēta Latgales iedzīvotājiem. Tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 51%. Vēl Latvijas vidējo rādītāju pārskata periodā pārsniedz šī cēloņa izraisīta mirstība Vidzemē dzīvojošajiem (45. tab.).

Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

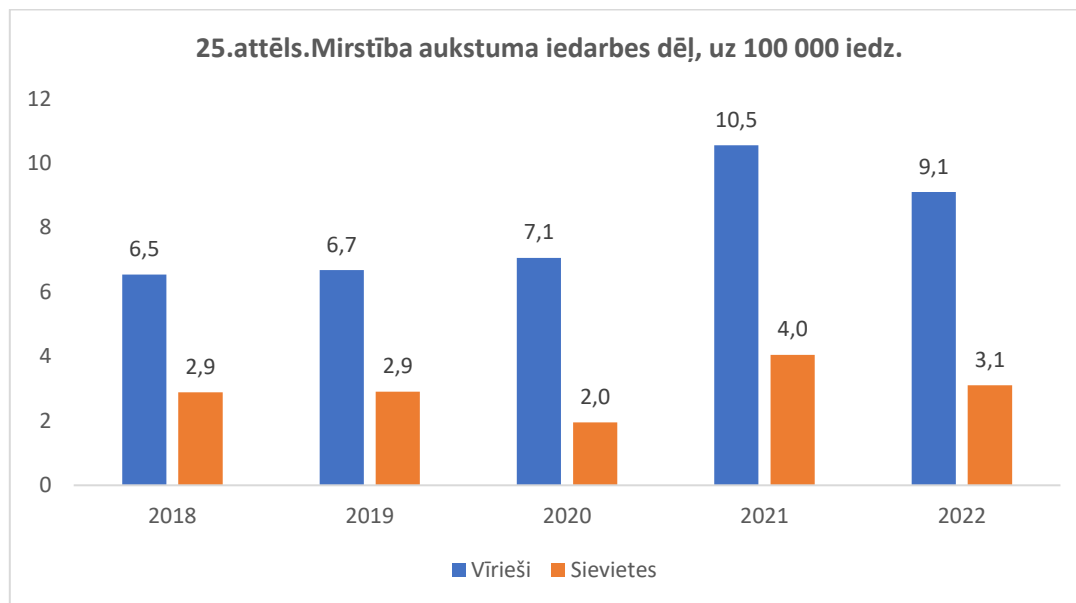
62% (vīriešiem 71%, sievietēm 45% gadījumu) no visiem nāves gadījumiem uguns iedarbes dēļ ir saistīti ar alkohola lietošanu* (46., 47. tab.). Skaitot tikai nāves gadījumus, kam nav reģistrēta saistība ar alkohola lietošanu, mirstības rādītāju atšķirība dzimumu grupās būtiski samazinās.

Sadalījumā pa kalendārajiem mēnešiem visvairāk mirušo uguns iedarbes dēļ reģistrēts **decembrī** un **janvārī**. Šajos mēnešos reģistrēta gandrīz trešā daļa no visiem mirušajiem šī cēloņa dēļ (43.tab.). Sadalījumā pēc nedēļas dienām nav konkrētas tendences, kad mirušo uguns iedarbes dēļ skaits būtiski atšķirtos – nedaudz vairāk to reģistrēts pirmdienās un trešdienās. (44.tab.).

78% nāves gadījumu dūmu, uguns un liesmu iedarbes dēļ ir notikuši ugunsgrēka apstākļos ēkā vai celtnē (visbiežāk dzīvoklī, mājā). 13% gadījumu reģistrēta atrašanās dūmos, ugunī un liesmās nezināma nodoma dēļ (51.tab.).

Pārmērīga dabiska aukstuma iedarbe (X31)

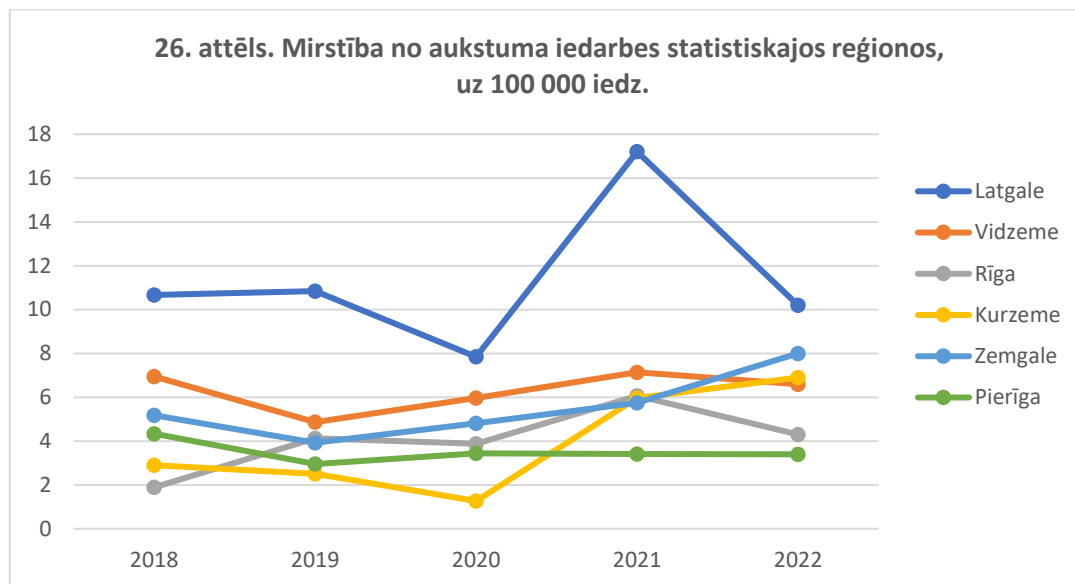
Vīriešiem mirstība no aukstuma iedarbes ir gandrīz trīs reizes (vidēji periodā) augstāka nekā sievietēm (54.tab.). **Riska grupa – vīrieši.**

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos, no visiem aukstuma izraisītiem nāves gadījumiem visbiežāk reģistrēti 60–69 gadu vecumā (30% no visiem gadījumiem) un 50–59 gadu vecumā (27% no visiem). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji šī cēloņa dēļ (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) sadalījumā pa vecuma grupām ir 60–69 gadu vecumā. Kopumā mirstības rādītāji aukstuma dēļ ir augsti (būtiski pārsniedz vidējo) virs 50 gadu vecuma (55. tab.).

Riska grupa: iedzīvotāji virs 60 g.v.

Sadalījumā pa reģioniem vidēji periodā augstākā mirstība no aukstuma iedarbes ir Latgalē, kas divas reizes pārsniedz vidējo rādītāju valstī. Virs valsts vidējā augstāks rādītājs ir novērojams arī Vidzemē (26. att.).

Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

No visiem nāves gadījumiem aukstuma iedarbes dēļ (2018.–2021.gadā) 60% gadījumu (63% vīriešiem, 54% sievietēm) ir novērota saistība ar alkohola lietošanu* (62., 63.tab.).

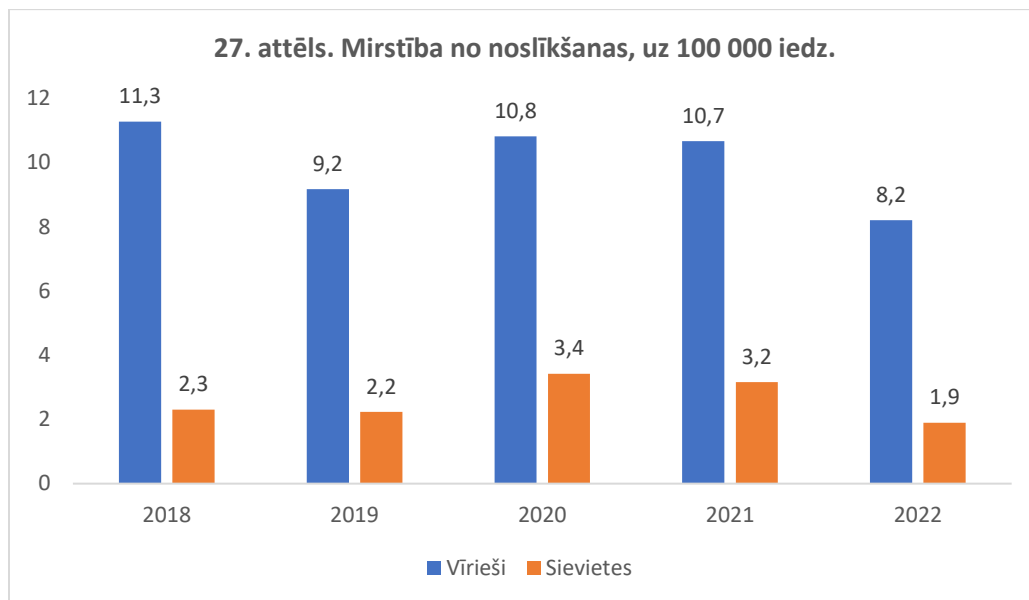
Nāve aukstuma dēļ pārsvarā iestājusies ziemas mēnešos. Visvairāk mirušo reģistrēti decembrī (25%), tad janvārī (19%) un februārī (17%) (58.tab.). Sadalījumā pa nedēļas dienām nav būtisku atšķirību (59. tab.).

Dati par aukstuma dēļ mirušo sadalījumu pa ievainojumu gūšanas vietām liecina, ka 24% nosaluši mājās vai piemājas teritorijās (60. tab.).

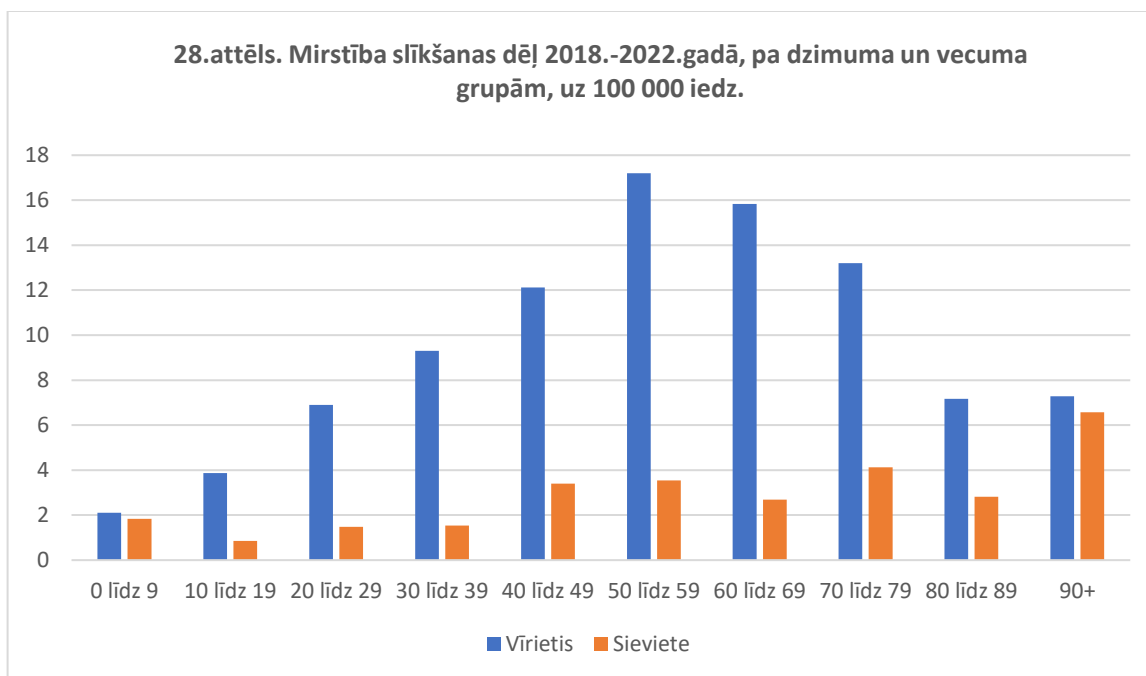
Noslīkšana un slīkšana (W65 – W74, Y21)

Vīriešiem mirstība no noslīkšanas ir gandrīz 4 reizes augstāka nekā sievietēm (27.tab.).

Riska grupa – vīrieši.

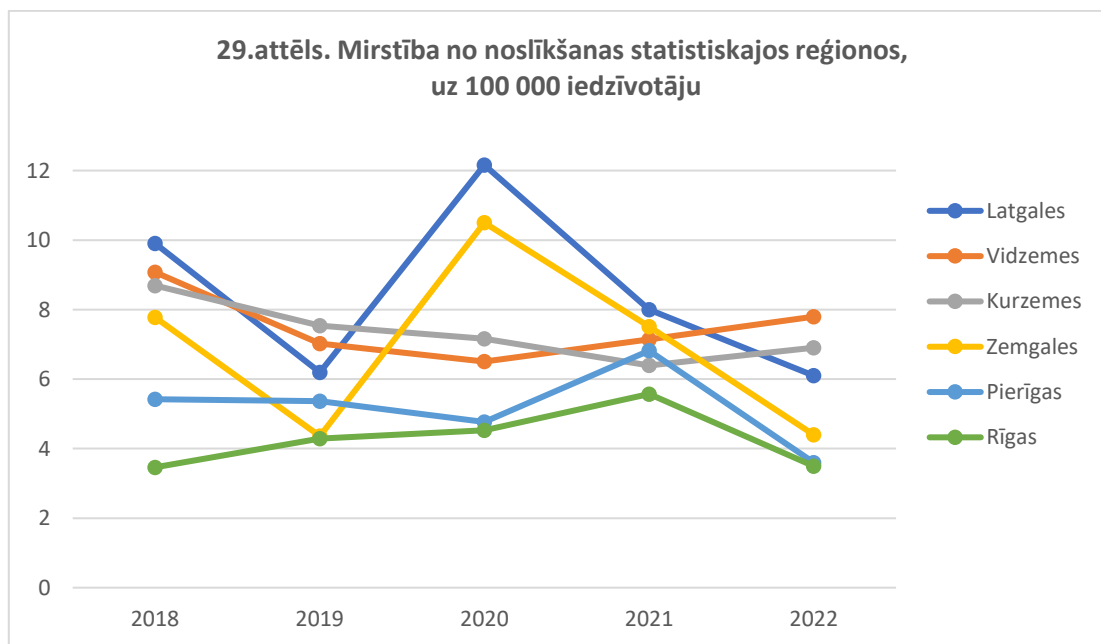

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos, no visiem noslīkušajiem visbiežāk noslīkšana novērota vecumā no 50–59 gadiem (23% no visiem gadījumiem). Augstākie mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) noslīkšanas sadalījumā pa vecuma grupām arī ir 50–59 gadu vecumā (28. tab.). Noslīkšanas biežums dažādās vecuma grupās atšķiras, palielinoties līdz ar vecumu līdz 50–59 gadiem un pēc tam pakāpeniski samazinoties (28. att.), diemžēl, ik gadus starp noslīkušajiem vidēji ir 7 bērni (no 4 līdz 13 gadījumiem gadā pārskata periodā) (29. tab.).

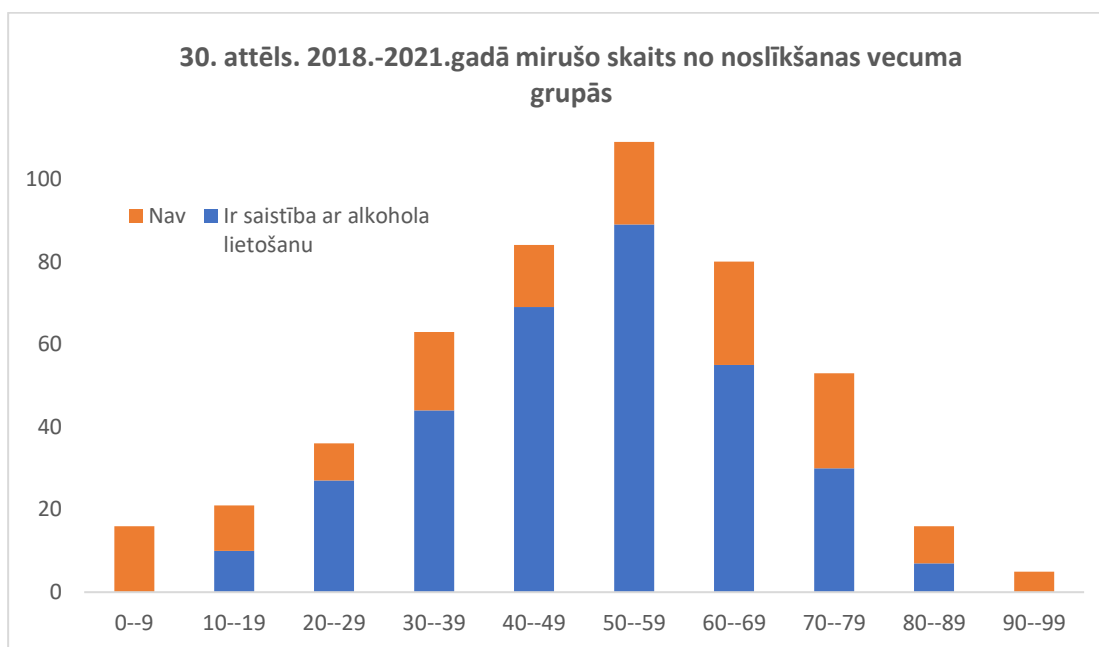
Riska grupa: vīrieši, iedzīvotāji no 40 gadu vecuma.

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no noslīkšanas ir Latgales iedzīvotājiem – tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 41% (30.tab.). Latgale arī ir pirmajā vietā, ja skatās noslīkšanas vietu (nevis mirušā dzīvesvietu); šis rādītājs Latvijas vidējo pārsniedz par 36% (31.tab.).

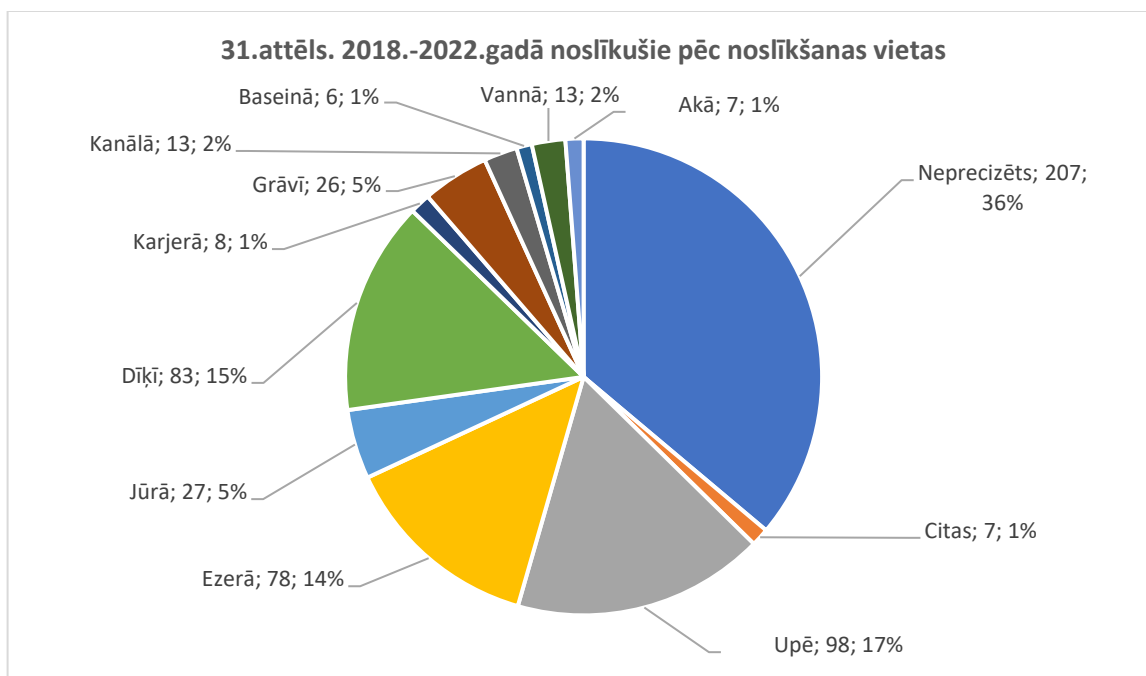
Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

No visiem noslīkušajiem (2018.–2021. gadā) 68% gadījumu ir novērota saistība ar alkohola lietošanu, 3% – ar citu psihoaktīvo vielu lietošanu* (36. tab.). Sadalījumā pa dzimumiem ir atšķirības: vīriešiem alkohola lietošanas risks ir 73% gadījumu, sievietēm – 54% (37. tab.). Sadalījumā pa reģioniem visaugstākais ar alkohola un citu psihoaktīvo vielu lietošanu saistīto noslīkušo īpatsvars ir Latgalē (76%) un Zemgalē (75%) (38.tab.). Saistība ar alkohola vai citu psihoaktīvo vielu lietošanu noslīkušajiem atšķiras sadalījumā pa vecuma grupām (37. tab.). Praktiski visās vecuma grupās (izņemot 0–9 g.v.) lielai daļai no noslīkušajiem bijis alkohola vai citu vielu lietošanas risks. 40–59 g.v. tāds ir bijis vairāk nekā 80% noslīkušo, 20–29 g.v. – 75% (30.att.).

Mirušo no slīkšanas sadalījumā pēc nāves iestāšanās kalendārajiem mēnešiem visvairāk noslīkušo novērots jūlijā (21% no visiem) un jūnijā (18% no visiem) (32. tab.). Sadalījumā pēc nedēļas dienām visvairāk noslīkušo reģistrēti sestdienās (20% no visiem) un svētdienās (16%) (33. tab.).

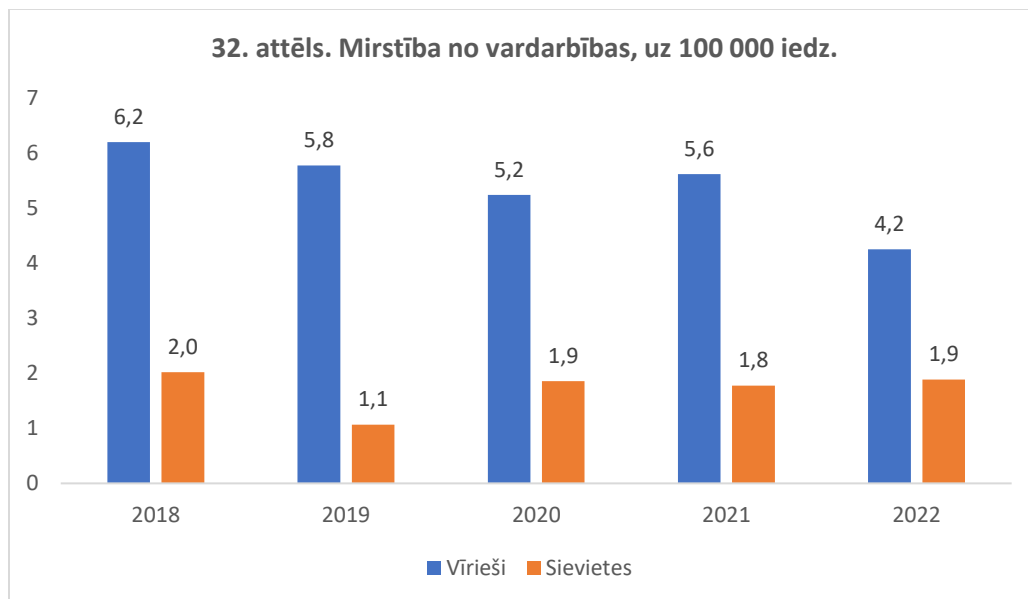
Noslīkšanas vietu struktūrā nedaudz vairāk nekā puse (53%) ir dabiskās ūdenstilpnes (t.sk. 17% upes, 14% ezeri, 5% jūra), 39% nedabiskās (t.sk. 15% dīķi, 5% grāvji, 2% vanna). 7,5% mirušo nāves cēloņa apliecībā nav precizēta noslīkšanas vieta, kā arī daudziem nav precizēta konkrēta dabiskas vai nedabiskas ūdenstilpnes vieta (31. att.).

Nelielas atšķirības ir dzimumu sadalījumā. Vīrieši biežāk noslikuši upē (18%), ezerā (16%) un dīķī (13%); sievietes – dīķī (19%), upē (14%), jūrā (5%) un vannā (5%) (26.tab.).

Vardarbība (uzbrukums) (X85-Y09)

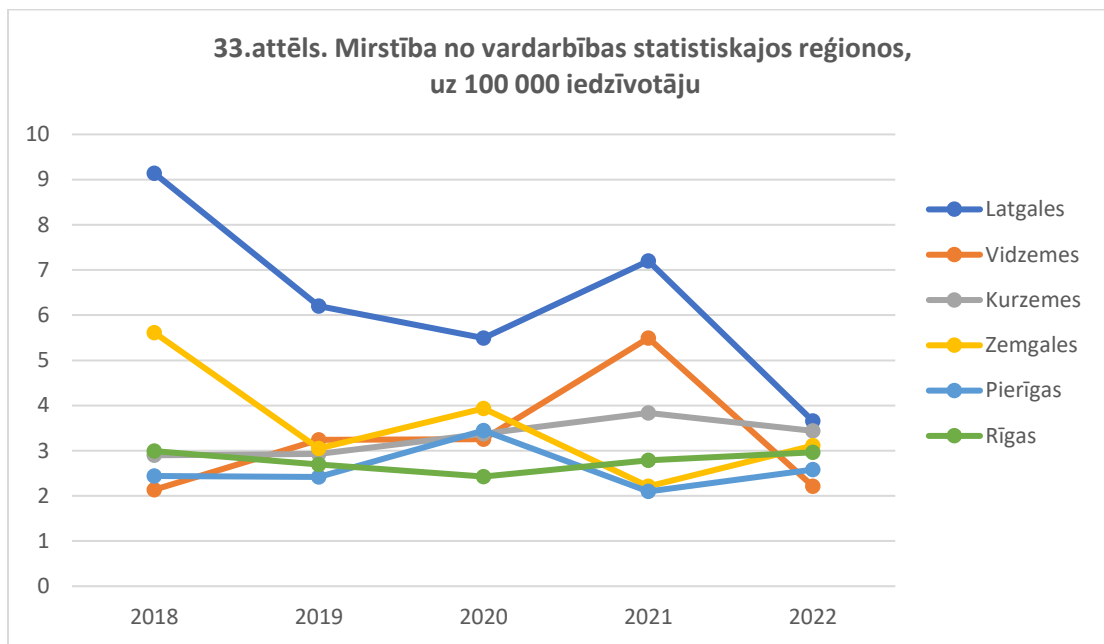
Vīriešiem mirstība no vardarbības (uzbrukuma) jeb slepkavības ir 3 reizes augstāka nekā sievietēm (113.tab.). **Riska grupa – vīrieši.**

Analizējot vecuma sadalījumu desmit gadu grupās absolūtos skaitļos, no visiem noslepkavotajiem visvairāk ir 40-49 (25%) un 50-59 gadu (25% no visiem) vecumā. Augstākie

mirstības relatīvie rādītāji (uz attiecīgā vecuma iedzīvotāju skaitu) vardarbības dēļ sadalījumā pa vecuma grupām arī ir 40-49 un 50–59 gadu vecumā (114. tab.). Diemžēl ik gadu (pārskata periodā) starp noslepkavotajiem ir arī 1-2 bērni (izņemot 2018.gadu) (115. tab.).

Sadalījumā pa reģioniem augstākā mirstība no vardarbības ir Latgales iedzīvotājiem – tā pārsniedz Latvijas vidējo rādītāju par 86% (116.tab.).

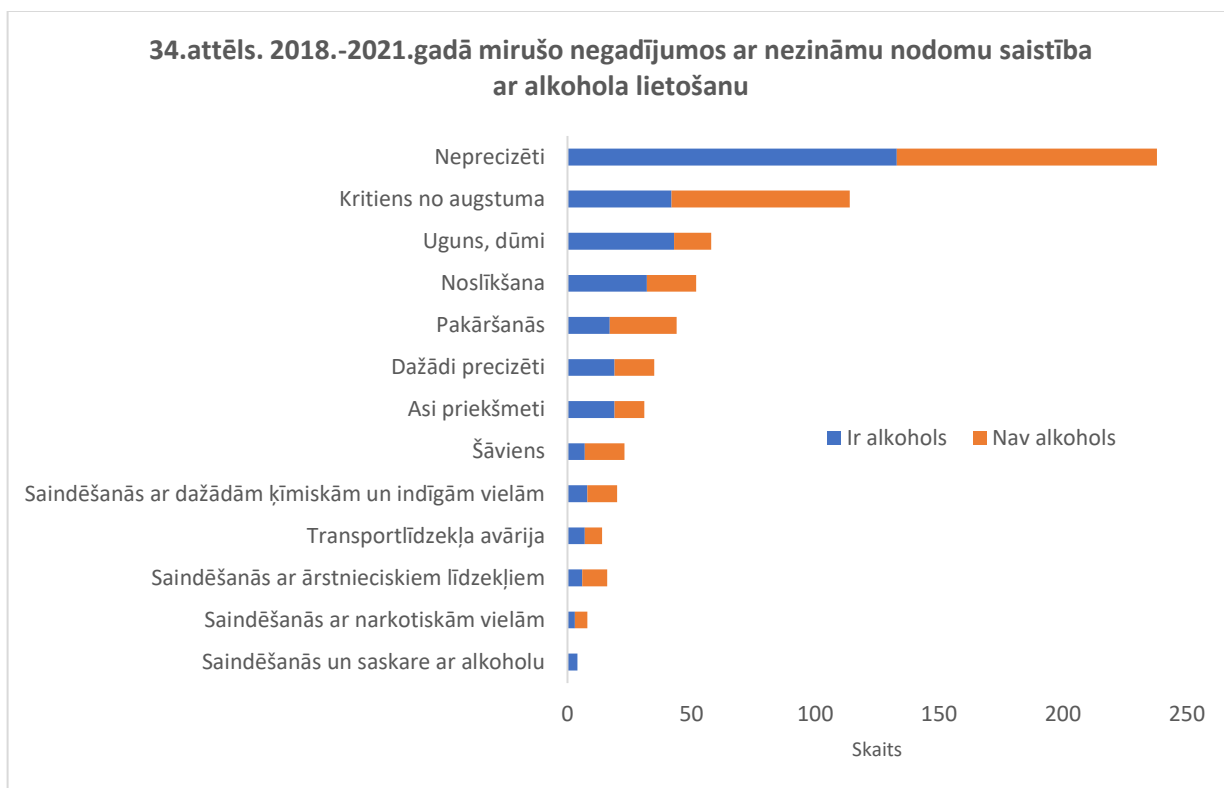
Riska grupa: Latgales iedzīvotāji.

Biežākie nāvi izraisījušie vardarbības veidi ir uzbrukums ar asu priekšmetu (42%), uzbrukums ar fizisku spēku (26%). 16% gadījumu uzbrukuma veids nav precizēts. Visbiežāk nāvējošais uzbrukums noticis mājās (69%), uz ielas vai ceļa (9%). 12% gadījumu uzbrukuma vieta nav zināma. 74% vardarbības dēļ mirušo bija saistīti ar alkohola lietošanu* (2018.-2021.), sadalījumā pa dzimumiem tie ir 81% vīriešu un 57% sieviešu (121.tab.).

Vardarbības dēļ mirušo sadalījumā pēc ievainojuma gūšanas kalendārajiem mēnešiem nav būtisku atšķirību (117. tab.). Sadalījumā pa nedēļas dienām biežāk vardarbības gadījumi reģistrēti piektdienās, sestdienās un svētdienās (118.tab.).

Negadījums ar neprecizētu nodomu (Y10 – Y34)

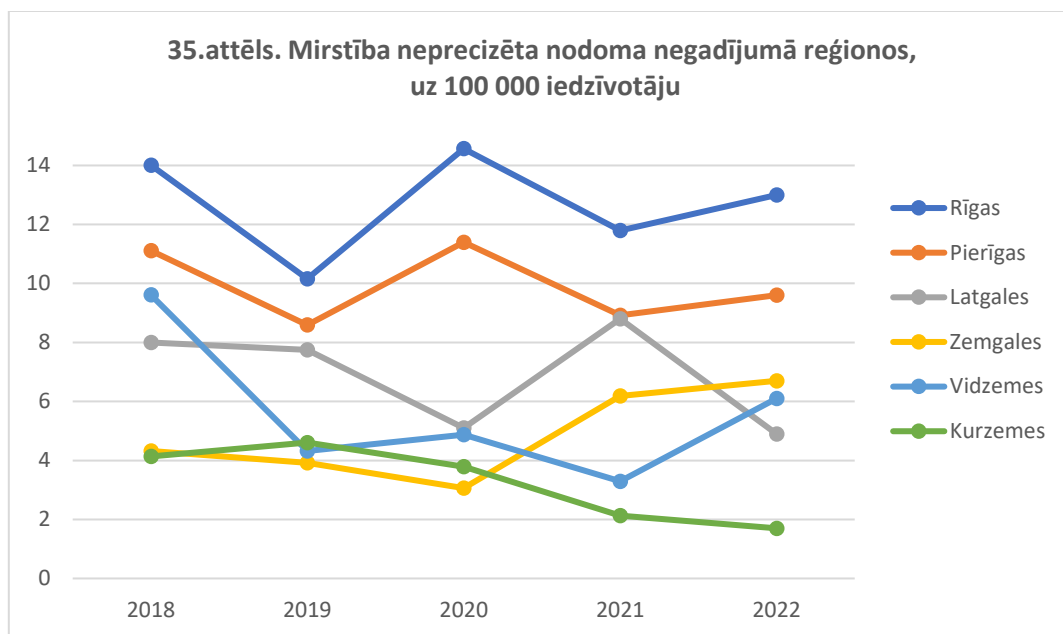
Nāves gadījumiem, kas iekļauti šajā nāves cēloņu grupā, nav zināms nodoms (tīšs vai netīšs). Vidēji ap 10% no ārējiem nāves cēloņiem (kuri nav slepkavības vai pašnāvības) nav zināms nodoms, t.i. , vai nāve iestājusies netīša negadījuma, vai tīša nodarījuma rezultātā. No šiem 37% ir neprecizēti negadījumi. Liela daļa pārējo jau tika iekļauti analīzē pie pārējiem ārējiem nāves cēloņiem (izņemot tīšu paškaitējumu, vardarbību). Starp precizētajiem negadījumiem ar neskaidru nodomu visbiežāk ir kritiens no augstuma (17%), uguns iedarbe (8%) un noslīkšana (7%) (34. att.).

57% no mirušajiem 2018.–2021.gadā negadījumos ar neskaidru nodomu bijis alkohola (52%) vai citu psihoaktīvo vielu lietošanas riska faktors* (99., 100. tab.).

Augstāki mirstības rādītāji ar šādu nāves cēloni (negadījumos mirušie ar neprecizētu nodomu) ir vīriešiem, vecumā virs 90 gadiem un 40–69 gadu vecumā (92., 93.tab.).

Sadalījumā pa reģioniem relatīvi visvairāk mirušo ar neprecizētu nodomu ir starp Rīgā dzīvojošajiem (pārsniedz valsts vidējo par 48%) un Pierīgas iedzīvotājiem (par 16%) (94.tab.).

Neskaidra nolūka negadījumos mirušo ievainojuma gūšanas vieta visbiežāk ir mājas (31%) (102.tab.).

Negadījumos ar neprecizētu nodomu mirušo sadalījumā pēc nāves iestāšanās kalendārajiem mēnešiem vai nedēļas dienām nav būtisku atšķirību (96., 97 tab.).